

AMERIČKI SNAJPERISTA

AUTOBIOGRAFIJA NAJUBITAČNIJEG SNAJPERISTE
U ISTORIJI AMERIČKE VOJSKE

KRIS KAJL
SA SKOTOM MEKJUENOM I DŽIMOM DIFELISOM

Prevela
Jelena Jovanović

Laguna

Naslov originala

Chris Kyle with Scot McEwen and Jim DeFelice
AMERICAN SNIPER

Copyright © 2012 b Chris Kyle and Scot McEwen
Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Ovu knjigu posvećujem supruzi Teji i deci jer su
me trpeli i ostali uz mene. Hvala vam što ste bili tu
kad sam se vratio kući.*

*Posvećujem je takođe i uspomeni na moju sabraću
iz SEAL-a Marka i Rajana, jer su hrabro služili svojoj
zemlji i jer su mi bili verni prijatelji. Do kraja života
oplakivaću njihovu smrt.*

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

SADRŽAJ

Napomena autora	ix
Mapa Iraka	xi
Prolog: Zlo na nišanu	1
1. Kroćenje konja i drugi vidovi zabave	9
2. Drilovanje	25
3. Zauzimanja	62
4. Pet minuta života	78
5. Snajperista	97
6. Sejanje smrti	121
7. U govnama	161
8. Porodični problemi	202
9. Panišeri	225
10. Đavo iz Ramadija	258
11. Oboren čovek	282
12. Teška vremena	305

13. Smrtnost	332
14. Kod kuće	358
Izrazi zahvalnosti.	381
P.S. Intervjui i još ponešto	
O autoru: Život Krisa Kajla	385
O knjizi:	
Više od posla: Prenošnje Krisove priče na filmsko platno, Teja Kajl	391
Iz ponora patnje – legenda: Kako je tragedija oblikovala scenario za film <i>Američki snajperista</i> , Džejson Hol.	399

NAPOMENA AUTORA

DOGAĐAJI IZ OVE KNJIGE ISTINITI SU I ISPRIČANI ONAKO KAKO IH SE SEĆAM. MINISTARSTVO odbrane i visoki oficiri Američke ratne mornarice pregledali su tekst zbog osetljivog materijala, kao i da provere tačnost informacija. To što su odobrili knjigu za štampanje ne znači i da im se dopalo sve što su pročitali. Ipak, ovo je moja priča, a ne njihova. I dijalozi su rekonstruisani po sećanju, što znači da možda nisu preneseni od reči do reči. Ipak, suština onog što je izrečeno tačno je preneto.

U izradi ove knjige nisu korišćeni poverljivi podaci. Ratna mornarica i Pentagonova kancelarija za zaštitu poverljivih podataka zahtevale su da se iz bezbednosnih razloga izvrše određene izmene. Taj je zahtev ispunjen.

Mnogi ljudi sa kojima sam služio i dalje su aktivni pripadnici SEAL jedinica.* Drugi sad rade za vladu i na taj način

---

* *US Navy SEALs* – Specijalne jedinice Američke ratne mornarice, timovi obučeni za dejstva na moru, u vazdušnom prostoru i na kopnu. Kod nas se popularno nazivaju „foke“ pošto engleska reč *seal* to znači. (Prim. prev.)

štite našu naciju. Neprijatelji naše države smatraju ih kao i mene neprijateljima. Iz tog razloga nisam u knjizi otkrio njihov identitet. Oni znaju ko su, a nadam se i da znaju da sam im zahvalan.

K. K.

Mapa Iraka NAKNADNO!!!

Iraq – Irak

Turkey – Turska
Hakkari – Hakari

Syrian Arab Republic – Sirijska
Arapska Republika

Al Qamishili – Kamišli
Ar Raqqah – Raka

Dayr az Zawr – Deir ez Zor
Nahr al Khabur – Habur
Abu Kamal – Abu Kamal

Jordan – Jordan

Saudi Arabia – Saudijska Arabija
Judayyidat Arar – Granični prelaz

Arar

Ar'ar – Arar
Rafha – Rafa
Hafar al Batin – Hafar el Batin

Islamic republic of Iran – Islamska
Republika Iran

Orumiyeh (Urmia) – Urmija
Daryäche-ye Orümiye – jezero

Urmija

Mianeh – Mijane
Qezel Owzan – Kezel Ozan

Miandowab – Mijandoab
Zanjan – Zandžan

Sanandaj – Sanandadž
Hamadan – Hamadan

Qasr e Shirin – Kasre Širin
Kermanshah – Kermanšah

Borujerd – Borudžerd
Khorrarnabad – Horarnabad

Mehran – Mehran
Dehloran – Dehloran

Dezful – Dezful
Ahvaz – Ahvaz

Khorrarnshahr – Horarnšar
Abadab – Abadan

Kuwait – Kuvajt
Al Jahrah – Džahra
Kuwait – Kuvajt
Al Ahmadi – Ahmadi
Persian gulf – Persijski zaliv

Irak:

Zakhu – Zahu
Dahuk – Dohuk
Dahuk – Dohuk
Al Mawsil – Mosul
Aqrah – Akra
Rayat – Rajat
Sinjar – Sindžar
Great Zab – Veliki Zab
Tall Afar – Tal Afar

Ninawa – Niniva
Arbil – Erbil
Arbil – Erbil

Kuysanjaq – Koja
Al Qayyarah – Kajara
Aj Hadr – Hadr

Makhmur – Mahmur
Little Zab – Mali Zab

As Sulaymaniyah – Sulejmanija
As Sulaymaniyah – Sulejmanija
Halabjah – Halabdža

At Ta'mim – Kirkuk
Kirkuk – Kirkuk

Bayji – Baidži
Tawuq – Dakuk

Tigris – Tigar
Nahr al ??? - ???

Salah ad Din – Saladin
Nahr Diyalla – Dijala

Euphrates – Euftrat
Buhayrat Qadisiyah – brana Hadita

Al Qaim – Kaim
Anah – Ana

Thartha lake – jezero Tarta
Samarra – Samara
Khanaqin – Hanakin
Al Hadithah – Hadita
Akashat – Akašat
Al Walid – Valid
Wadi Hawran – Vadi Horan
Trebil – Trebil
Ar Rutbah – Rutba
Wadi al Gadawi – Vadi el Gadavi
Al Anbar – Anbar
Wadi al Ubayyid – Vadi el Ubajid
Nukhayb – Nukhejb
Al Habbaniyah – Habanija
Hit – Hit
Ar Ramadi – Ramadi
Habbaniyah lake – jezero Hanabija
Al Fallujah – Faludža
Razzaza lake – jezero Razaza
Baqubah – Bakuba
Diyala – Dijala
Baghdad – Bagdad
Baghdad – Bagdad
Karbala – Karbala
Karbala – Karbala
Babil – Babil
Wasit – Vasit
Al Hillah – Hila
Al Kut – Kut
Shaykh Sad – Šeik Sad
Ali Al Gharbi – Ali el Garbi
An Najaf – Nadžaf
Abu Sukhayr – Abu Sukheir
Ad Diwaniyah – Divanija
Al Hayy – Hai
Ak Qadisijah – Kadisija
Qalat Sukkar – Kalat Sikar
Tigris – Tigar
Shat al Gharraf – Šat el Garaf
Dhi Qar – Di Kar
Qaryat al Gharab – Karjat el Gharab
Qalat Sakih – Kalat Salih
An Najaf – Nadžaf

As Samawah – Samava
As Salman – Salman
Al Muthanna – Mutana
Makhfar al Busayyah – Makfar el
Busaja
Euphrates – Eufrat
An Nasiriyah – Nasirija
Al Qurnah – Jurna
Hawr al Hammar – Hor el Hamar
Shatt al Arab – Šat el Arab
Jalibah – Džaliba
Al Basrah – Basra
Umm Qasr – Um Kasr
Iraq – Irak
National capital – Državna prestonica
Governorate capital – Glavni grad
gubernorata
Town, village – Grad, selo
Airport – Aerodrom
International boundary –
Međunarodna granica
Governorate boundary – Granica
gubernorata
Expressway – Auto-put
Main road – Magistralni put
Secondary road – Sporedan put
Railroad – Železnička pruga

PROLOG

ZLO NA NIŠANU

KRAJ MARTA 2003. OBLAST NASIRIJE U IRAKU.

GLEDAO SAM KROZ NIŠAN SNAJPERSKE PUŠKE, OSMATRAO put u jednom iračkom gradiću. Četrdeset pet metara dalje jedna žena je otvorila vrata male kuće i izašla napolje s detetom.

Na ulici nije bilo nikog drugog. Lokalno stanovništvo se zavuklo u kuće, većinom uplašeno. Poneka radoznala duša virila je iza zavese i čekala. Čuli su tutnjavu američke jedinice što je dolazila. Marinci su nadirali putem, marširali na sever da zemlju oslobode od Sadama Huseina.

Zadatak mi je bio da ih štitim. Moj je vod nešto ranije tog dana ušao u ovu zgradu i zauzeo položaj da im pruži zaštitu – da spreči neprijatelje da iz zasede napadnu marince dok napreduju.

To se nije činilo kao pretežak zadatak – baš naprotiv, bilo mi je drago što su marinci na mojoj strani. Video sam silu njihovog oružja i nikako ne bih voleo da se borim protiv

njih. Iračka vojska nije imala nikakve šanse. A izgledalo je da je već napustila tu teritoriju.

Rat je počeo otprilike dve nedelje pre toga. Moj vod Čarli (kasnije Kadilak), iz 3. SEAL tima, pomogao je da rat otpočne 20. marta rano ujutru. Iskrkali smo se na poluostrvo Fao i obezbedili tamošnje naftno postrojenje da ga Sadam ne bi zapalio kao za vreme Prvog zalivskog rata. Sad smo dobili zaduženje da pomažemo marincima dok idu na sever ka Bagdadu.

Bio sam pripadnik SEAL tima, mornarički komandos obučen za specijalne operacije. SEAL je skraćenica od *Sea, Air, Land* (more, vazduh, zemlja), što i opisuje širok opseg mesta na kojima operišemo. U ovom slučaju, zašli smo duboko u unutrašnjost zemlje, mnogo dublje nego gde SEAL specijalci obično operišu, premda kako se rat protiv terorizma nastavljao, to će postati uobičajeno. Skoro tri sam se godine obučavao i učio da postanem ratnik; bio sam spreman za ovu borbu, ili bar spreman koliko se to može biti.

Puška koju sam držao bila je .300 vinčester magnum, repetirka, precizna snajperska puška koja je pripadala zapovedniku mog voda. Pokrivao je bio ulicu neko vreme i bio mu je potreban predah. Ukazao mi je veliko poverenje time što me je odabrao da ga zamenim i preuzmem pušku. Još sam bio novajlija, početnik u timu. Po merilima SEAL specijalaca, još se nisam isprobao.

Uz to, još nisam bio obučen za SEAL snajperistu. Silno sam želeo da to postanem, ali do tamo me je čekao još dug put. Time što mi je tog jutra dao pušku, zapovednik me je testirao da vidi imam li ono što je potrebno.

Bili smo na krovu jedne stare oronule zgrade na obodu grada kroz koji će marinci proći. Vetar je dizao prašinu i hartiju po razrovanom putu pod nama. Smrdelo je kao kanalizacija – nikada se nisam navikao na smrad Iraka.

„Marinci stižu“, kazao je moj zapovednik kad se zgrada zatresla. „Nastavi da osmatraš.“

Gledao sam kroz nišan. Jedine osobe koje su se kretale bile su ona žena i još jedno ili dvoje dece u blizini.

Posmatrao sam kako se naše trupe zaustavljaju. Desetoro mladih ponositih marinaca u uniformi izašlo je iz vozila i okupilo se da pođu u patrolu. Dok su se oni organizovali, žena je izvadila nešto ispod odeće i to povukla.

Aktivirala je ručnu bombu. Nisam to odmah shvatio.

„Rekao bih da je žuto“, rekao sam zapovedniku opisujući šta vidim dok je i on sam gledao. „Žuto je, telo je...“

„Ima ručnu bombu“, kazao je zapovednik. „To je kineska ručna bomba.“

„Sranje.“

„Pucaj.“

„Ali...“

„Pucaj. Gađaj bombu. Marinci...“

Oklevao sam. Neko je pokušavao da uspostavi radio-vezu s marincima, ali nije uspevao. Nailazili su ulicom, išli pravo ka onoj ženi.

„Pucaj!“, viknuo je zapovednik.

Povukao sam okidač. Metak je iskočio. Pucao sam. Bomba je pala. Pucao sam još jednom kad je eksplodirala.

Bilo je to prvi put da sam ubio nekoga iz snajperske puške. I prvi put u Iraku – a i jedini – da sam ubio nekog drugog osim muškog borca.

BILA MI JE DUŽNOST DA PUCAM I NE ŽALIM ZBOG TOGA. ŽENA je već bila mrtva. Ja sam se samo postarao da ne povede i nekog marinca sa sobom.

Ne samo što je želela da ubije marince nego je očito nije bilo briga ni da li će još neko stradati od bombe ili puščane paljbe. Deca na ulici, ljudi po kućama, možda *njeno* dete...

Bila je suviše zaslepljena zlom da bi marila za njih. Želela je samo da poubija Amerikance ma po koju cenu.

Moji su pogoci spasli nekoliko Amerikanaca, čiji su životi očito vredniji od života one žene pokvarene duše. Mogu da izađem pred boga čiste savesti što se tiče posla koji sam obavljao. Ali iskreno i duboko sam mrzeo zlo u onoj ženi. I dan-danas ga mrzim.

DIVLJAČKO, GNUSNO ZLO. PROTIV TOGA SMO SE BORILI U Iraku. Zbog toga su mnogi, uključujući i mene, neprijatelje nazivali divljacima. Zaista nije postojao drugi način da se opiše ono sa čime smo se tamo sreli.

Ljudi me stalno pitaju: „Koliko si ljudi ubio?“ Moj uobičajeni odgovor glasi: „Hoću li ako to saznaš biti manji ili veći čovek?“

Meni taj broj nije važan. Žao mi je samo što ih nisam ubio više. Ne da bih se time hvalio, već zato što verujem da je svet bolje mesto bez tih divljaka tamo što odnose američke živote. Svako koga sam ubio u Iraku hteo je da naudi Amerikancima ili Iračanima odanim novoj vladi.

Kao SEAL specijalac imao sam određen zadatak. Ubijao sam neprijatelje – neprijatelje koje sam iz dana u dan gledao kako kuju zavere da ubiju moje zemljake Amerikance. Progone me uspesi neprijatelja. Bilo ih je malo, ali već je i jedan izgubljeni američki život previše.

Ne brine me šta ljudi misle o meni. To je jedna od stvari kojoj sam se, dok sam odrastao, najviše divio kod svog oca.

On ni najmanje nije mario za to šta drugi misle. Bio je ono što je. To je jedna od osobina koja mi je i sačuvala zdrav razum.

Ova knjiga odlazi u štampu, ali meni i dalje pomisao na to da ću objaviti svoju životnu priču izaziva nelagodu. Kao prvo, oduvek sam smatrao da ako neko želi da sazna kakav je život SEAL specijalaca, treba onda da ode i stekne svoj trozubac: da zasluži našu značku, simbol onoga ko smo. Da prođe našu obuku, da se žrtvuje i fizički i mentalno. Samo tako to može saznati.

Kao drugo, a što je još važnije, koga uopšte zanima moj život? Ja se ne razlikujem od ostalih ljudi.

Slučajno sam bio u nekim vrlo gadnim situacijama. Ljudi mi govore da je to zanimljivo. Ja to ne razumem. Drugi pričaju o tome kako hoće da napišu knjigu o mom životu ili o nekim stvarima koje sam radio. Meni je to čudno, ali isto tako mislim da je to moj život i moja priča i da je, pretpostavljam, bolje da ja sve to stavim na papir onako kako je stvarno bilo.

Osim toga, ima mnogo ljudi kojima treba odati priznanje i ne budem li ja napisao priču, možda će ih izostaviti. A to mi se nimalo ne bi dopalo. Moji momci zaslužuju pohvale više nego ja.

Što se same knjige tiče, Ratna mornarica tvrdi da sam kao snajperista ubio više ljudi no ijedan pripadnik Američke vojske bivši ili sadašnji. Pretpostavljam da je to tačno. Tačan broj varira. Jedne nedelje je sto šezdeset („zvaničan“ dok ovo pišem, ako to išta znači), onda je daleko veći, pa negde između. Ako hoćete tačan broj, pitajte Mornaricu – možda čak i saznate istinu ako ih uhvatite na pravi dan.

Ljudi uvek hoće broj. Sve i da mi to Mornarica dozvoli, ja ga ne bih rekao. Nisam taj tip. SEAL specijalci su tihi ratnici,

a ja sam SEAL do dna duše. Ako želite celu priču, zaradite trozubac. Ako hoćete da saznate kakav sam, pitajte nekog SEAL specijalca.

Ako vas pak zanima ono što mogu da podelim s vama, pa čak i ponešto što nerado otkrivam, onda nastavite da čitate.

Oduvek sam govorio da nisam najbolji strelac na svetu niti najbolji snajperista. Ne potcenjujem ja svoju veštinu. Itekako sam naporno radio da se izveštim. Imao sam sreće da imam izvanredne instruktore, čije su zasluge velike. A moji momci – moji sadrugovi SEAL specijalci, marinci i kopneni vojnici koji su se borili sa mnom i pomagali mi da obavljam svoj posao – imaju ogromnog udela u mom uspehu. Moj ukupan broj pogodaka kao i moja takozvana reputacija ipak imaju mnogo veze sa time što sam često bio u govnama.

Drugim rečima, imao sam više prilika od većine. Bio sam uzastopno angažovan u Iraku od samog početka rata 2003, pa do 2009, kad sam napustio vojsku. Imao sam sreće da me stalno šalju u akciju.

Još me nešto ljudi često pitaju: Muči li me što sam ubio toliko ljudi u Iraku?

Ja im kažem: „Ne.“

I stvarno to mislim. Prvi put kad treba da pucaš u nekoga, unervoziš se. Pomisliš: mogu li stvarno da ubijem tog čoveka? Je li to zaista u redu? Ali pošto ubiješ neprijatelja, vidiš da jeste u redu. Kažeš *sjajno*.

Uradiš to opet. I opet. Radiš to da neprijatelj ne bi ubio tebe ili tvoje zemljake. Radiš to dok nemaš više koga da ubiješ.

To vam je rat.

Voleo sam ono što sam radio. I još to volim. Da su okolnosti drugačije – da nisam potreban svojoj porodici – vratio bih se tamo u tren oka. Ne lažem niti preterujem kad kažem

da mi je bilo zabavno. U životu mi nije bilo lepše nego kad sam bio u SEAL timu.

Ljudi pokušavaju da me definišu kao opakog lika, pravog južnjaka, džukelu, snajperistu, specijalca i kao svašta još što nije prikladno da se objavi. Možda su sve te definicije u određenom trenutku i tačne. Ipak, moja priča – o Iraku i posle njega – nije samo priča o ubijanju ljudi niti čak o tome kako sam se borio za svoju zemlju.

To je priča o tome kako biti čovek. I priča o ljubavi kao i o mržnji.

PRVO POGLAVLJE

KROĆENJE KONJA I DRUGI VIDOVI ZABAVE

KAUBOJ U SRCU

SVAKA PRIČA IMA POČETAK.

Moja počinje na severu centralnog Teksasa. Odrastao sam u malim mestima, gde sam naučio da poštujem porodične i tradicionalne vrednosti kao što su patriotizam, samostalnost i briga o porodici i susedima. S ponosom kažem da se i dalje trudim da živim u skladu s tim vrednostima. Imam izrazito razvijen osećaj za pravdu. I kod mene je sve uglavnom ili crno ili belo. Retko vidim sivo. Smatram da je važno štititi druge. Ne bežim od napornog rada. U isto vreme volim i da se zabavljam. Život je suviše kratak da se ne bismo zabavljali.

Odrastao sam u hrišćanskoj porodici i još verujem u Hrista. Ako bih morao po redu da navedem šta mi je najvažnije, bili bi to Bog, otadžbina i porodica. O redosledu poslednja dva još bi se i moglo raspravljati – u poslednje vreme počeo

sam da verujem da bi porodica u određenim slučajevima mogla biti važnija od otadžbine. Ali to je mrtva trka.

Oduvek sam voleo oružje, oduvek sam voleo lov i moglo bi se na neki način reći da sam oduvek bio kauboj. Jahao sam konje otkako sam prohodao. Danas ne bih sebe nazvao pravim kaubojem pošto je mnogo vremena prošlo otkako sam radio na ranču, a verovatno i da sam izgubio dosta veštine koju sam imao u sedlu. Ipak, iako sam specijalac, u srcu sam kauboj, ili bi bar trebalo da budem. Problem je u tome što je teško zarađivati za život na taj način kad imaš porodicu.

Ne sećam se kad sam počeo da lovim, ali sam sigurno bio sasvim mali. Moja porodica je plaćala zakup za lov na jelene nekoliko kilometara od kuće, pa smo tamo svake zime lovili. (Za vas, severnjaci: to je zemljište na kome vam vlasnik, za određenu nadoknadu i na određeno vreme, daje dozvolu da lovite; platite i imate pravo da odete tamo i lovite. Kod vas je to verovatno drugačije, ali ovde na jugu to je sasvim uobičajeno.) Osim jelena, lovili smo i ćurke, golubove, prepelice, u zavisnosti od sezone. Pod ovim „mi“ mislim na svoju mamu, tatu i brata, koji je mlađi od mene četiri godine. Vikende smo provodili u staroj prikolici. Nije bila naročito velika, ali mi smo bili bliska porodica i silno smo se zabavljali.

Otac mi je radio za *Sautvestern Bel* i *AT&T* – te dve kompanije su se tokom njegove karijere razdvojile, pa ponovo spojile. Bio je menadžer, a kako je napredovao, na svakih nekoliko godina morali smo da se selimo. I tako sam zapravo odrastao po celom Teksasu.

Moj otac nije voleo svoj posao iako je bio uspešan u njemu. Zapravo, ne sam posao, već ono što je uz njega išlo. Birokratiju. To što je morao da radi u kancelariji. Mrzeo je što svakog dana mora da oblači odelo i kravatu.

„Briga me koliko ćeš zarađivati“, govorio mi je otac. „Nije to vredno ako nisi srećan.“ To je najdragoceniji savet koji mi je dao: Radi u životu ono što želiš. I dan-danas se trudim da sledim tu filozofiju.

Otac mi je na mnogo načina bio najbolji prijatelj dok sam odrastao, ali u isto vreme umeo je to da kombinuje s povećanim dozom očinske discipline. Postojala je granica koju nisi smeo da pređeš. Dobijao sam batine kad bih ih zaslužio, ali nikad previše i nikad u besu. Ako bi se tata razbesneo, sačekao bi koji minut da se smiri, pa mi dao po turu – za čim bi usledio zagrljaj.

Moj bi vam brat kazao da smo se neprestano mlatili. Ne znam je li to tačno, ali jesmo umeli da se potučemo. Bio je mlađi i manji od mene, ali umeo je dobro da vrati i nikad se nije predavao. Ima čvrst karakter i do dana današnjeg najbolji mi je prijatelj. Jedan drugom smo priređivali pakao, ali isto tako smo se i divno zabavljali i uvek smo znali da možemo da se oslonimo jedan na drugog.

U našoj gimnaziji je nekad u predvorju stajala statua pantera. Postojala je tradicija među maturantima da novodošle prvu pokušaju da posednu na pantera kao svojevrсно vatreno krštenje. Prvaci su se prirodno protivili. Kad je moj brat pošao u gimnaziju, ja sam već maturirao, ali prvog dana škole otišao sam tamo i ponudio sto dolara onome ko uspe da ga posedne na statuu.

Još imam tih sto dolara.

Iako sam često upadao u tuče, retko sam ih sam započinjao. Tata mi je jasno stavio do znanja da će me istući bude li saznao da sam započeo tuču. Trebalo je da budemo iznad toga.

Samoodbrana je bila nešto drugo. Odbrana brata bila je još bolja – ako bi ga neko pipnuo, ja bih ga složio. Samo sam ja smeo da ga bijem.

Negde usput počeo sam da se zauzimam za klince koje su kinjili. Smatrao sam da moram da branim. To mi je postala dužnost.

Možda je to počelo od toga što sam tražio izgovor da se potučem, a da ne upadnem u nevolju. Mislim ipak da je tu bilo nešto više od toga; mislim da su očeva pravdoljubivost i poštenje uticali tad na mene mnogo više nego što sam toga bio svestan, a i danas, kad sam odrastao, utiču na mene i to više no što to mogu da izrazim. Svejedno, koji god da je razlog bio, svakako mi je pružao mnogo prilika da se pobijem.

MOJA JE PORODICA BILA DUBOKO RELIGIOZNA. OTAC MI je bio đakon, a majka je predavala u nedeljnoj školi. Sećam se da smo u jednom periodu kad sam bio mali išli u crkvu nedeljom ujutru i uveče i sredom uveče. Nismo, međutim, videli sebe kao preterano religiozne, smatrali smo da smo samo dobri ljudi koji veruju u Boga i učestvuju u radu crkve. Istina je da tad i nisam naročito voleo da idem u crkvu.

Moj je otac marljivo radio. Pretpostavljam da mu je to bilo u krvi – njegov je otac bio farmer u Kansasu, a ti ljudi stvarno naporno rade. Mom ocu nikad nije bio dovoljan samo jedan posao – jedno vreme držali smo prodavnicu stočne hrane, a imali smo i omanji ranč, na kome smo svi radili. On je sad zvanično u penziji, ali i dalje ga možete naći kako radi kod lokalnog veterinara kad se ne stara o svom malom ranču.

I mama mi je isto vredno radila. Kad smo brat i ja odrasli dovoljno da možemo da ostajemo sami, zaposlila se kao savetnik u popravnom domu za maloletnike. Bio je

to naporan posao, po ceo dan raditi s teškom decom, pa je naposljetku našla drugi. I ona je sad u penziji, ali i dalje povremeno radi i bavi se unucima.

Rad na ranču ispunjavao mi je školske dane. Brat i ja smo imali svako svoje zaduženje posle škole i vikendom: da nahranimo i istimarimo konje, da doteramo stoku, pregledamo ogradu.

Goveda vam uvek prave problem. Ritnuli su me u nogu, u grudi i, da, u zadnjicu. Nisam pak nikad dobio udarac u glavu. To bi me možda opametilo.

Dok sam odrastao, gajio sam junad za FFA* (sadašnji zvaničan naziv im je Nacionalna FFA organizacija). Voleo sam FFA, mnogo sam vremena provodio timareći stoku i vodeći je na izložbe, mada je rad sa životinjama umeo da bude naporan. Ponekad bih pobesneo na njih, a i mislio sam da sam vladar sveta, pa sam umeo da ih lupim po onoj tvrdoj glavudži da im uteram pamet u glavu. Dvaput sam slomio ruku.

Kao što sam rekao, možda bi me udarac u glavu opametio.

Kad je oružje u pitanju, tu sam uvek bio stalozen, ali sam ga strastveno voleo. Kao i većini dečaka, i moje prvo „oružje“ bilo je vazдушna puška dejzi – što je više napumpaš, to jače puca. Kasnije sam dobio CO₂ revolver koji je ličio na stari model kolta pismejkera iz 1860. Otad sam ljubitelj oružja sa starog Zapada i kad sam napustio vojsku, počeo sam da skupljam vrlo lepe replike. Najdraža mi je replika kolta nejvi iz 1861, izrađena na staroj strugi.

Prvu pravu pušku dobio sam kad sam imao sedam ili osam godina. Bila je to repetirka 30-06. Bila je to solidna puška – i nekako za odrasle, pa sam se ispočetka plašio da pucam iz nje. Zavoleo sam je, ali sam najviše želeo pušku

* *Future Farmers of America.* (Prim. prev.)

mog brata, marlin 30-30. Bila je to puška s polužnim repetiranjem, u kaubojskom stilu.

Da, možda se tu već nešto naziralo.

KROĆENJE KONJA

NISI KAUBOJ DOK NE ZNAŠ DA UKROTIŠ KONJA. POČEO SAM to da učim još dok sam bio u gimnaziji. U početku i nisam bogzna šta znao. Samo: *Skoči na konja i jaši ga dok ne prestane da se rita. Daj sve od sebe da ostaneš na njemu.*

Kad sam odrastao, naučio sam mnogo više, ali u početku sam najviše učio tokom rada s konjima. Konj bi uradio nešto, pa bih ja uradio nešto. Zajednički bismo se sporazumeli. Verovatno najvažnija lekcija bila je strpljenje. Nisam po prirodi bio strpljiv. Morao sam da razvijem taj talenat u radu s konjima; to će mi posle biti od ogromnog značaja, kad sam postao snajperista, pa čak i dok sam se udvarao sadašnjoj ženi.

Za razliku od goveda, konja nikad nisam udario. Nisam video razloga za to. Jaši ga dok ga ne izmoriš, naravno. Ostani na njemu dok ne shvati ko je tu glavni, apsolutno. Ali da ga udariš? Za to nikad nisam našao valjan razlog. Konji su pametniji od goveda. Uz dovoljno strpljenja i vremena, konja možeš da naučiš da sarađuje.

Ne znam jesam li bio nadaren za kroćenje konja ili ne, ali rad s njima probudio mi je interesovanje za sve što je u vezi s kaubojima. Sad kad se osvrnem na to, nije ni čudo što sam još kao đak počeo da se takmičim na rodeu. U gimnaziji sam se bavio sportom – bejzbolom i američkim fudbalom – ali to nije bilo ništa u poređenju sa uzbuđenjem rodea.

U svakoj školi postoje razne grupe: sportisti, štreberi i tako dalje. Ekipa s kojom sa se ja družio bili su kauboји.

Nosili smo čizme i farmerke i uopšte izgledali i ponašali se kao kauboји. Nisam ja bio *pravi* kauboј – u to doba nisam mogao lasom da uhvatim ni tele – ali to me nije sprečilo da već oko šesnaeste godine krenem na rodeo.

Počeo sam tako što sam jahao bikove i konje na jednom malom lokalnom mestu gde platiš dvadesetak dolara da jašeš dokle god možeš. Morao si da doneseš svoju opremu – mamuze, jahaće pantalone, remenje. Nije to bilo ništa specijalno: uzjašeš, padneš, ponovo uzjašeš. Postepeno sam ostajao na konju sve duže i duže i naposljetku stekao dovoljno samopouzdanja da se prijavim na manja lokalna rodea.

Jahanje bika je malo drugačije od kroćenja konja. Bik se baca napred, ali koža mu je tako opuštena da ne samo da poletiš napred s njim već i sklizneš sa strane. A i bikovi se silovito vrte ukrug. Da kažemo to ovako: ostati na biku nije nimalo lako.

Jahao sam bikove oko godinu dana, ali bez mnogo uspeha. Opametio sam se i prešao na konje, pa sam se na kraju okušao u kroćenju osedlanih konja. To je klasična disciplina u kojoj ne samo što morate da ostanete u sedlu osam sekundi već pri tome morate da pokažete i stil i veštinu. Iz nekog razloga u toj sam se disciplini pokazao bolje nego u ostalima, pa sam se dugo u tome takmičio i osvojio popriličan broj kopči za kaiš i lepih sedala. Pazite, nisam ja bio šampion, ali sam prolazio dovoljno dobro da od nagrada počastim pićem društvo u baru.

Uz to, privlačio sam i pažnju grupi-devojaka koje su pratile rodeo. Sve je bilo sjajno. Uživao sam da idem od grada do grada, da putujem, idem po zabavama i jašem.

To vam je kaubojski život.

NASTAVIO SAM DA JAŠEM I POŠTO SAM 1992. MATURIRAO I pošao na koledž, na Državni univerzitet Tarlton u Stivenvilu

u Teksasu. Za one koji to ne znaju, Tarlton je osnovan 1899, a od 1917. godine je član univerzitetskog sistema Teksas A&M. To je treći po veličini poljoprivredni fakultet u zemlji koji uživa reputaciju da sa njega izlaze izvanredni upravitelji farmi i rančeva, kao i profesori iz oblasti poljoprivrede.

U to vreme zanimalo me je da postanem upravitelj ranča. Međutim, pre nego što sam upisao fakultet, razmišljao sam se da stupim u vojsku. Moj deda po majci bio je vojni pilot u Vazduhoplovnim snagama, pa sam i ja neko vreme razmišljao da postanem avijatičar. Onda sam pomislio da bih mogao da postanem marinac – želeo sam da vidim pravu akciju. Svidela mi se ideja da se borim. Čuo sam i ponešto o specijalnim operacijama, pa sam mislio da stupim u FORECON, što je elitna jedinica marinaca za specijalno ratovanje. Međutim, moja je porodica želela da idem na studije, posebno moja mama. Naposletku sam se složio s njima: odlučio sam da najpre završim fakultet, a posle da stupim u vojsku. Kako sam ja to video, tako ću moći još neko vreme da se provodim pre nego što se stvarno uozbiljim.

I dalje sam išao na rodea, postao dosta dobar u tome. Karijeru sam, međutim, naglo završio krajem prve godine fakulteta, kad se na takmičenju u Rendonu u Teksasu konj prevrnuo i pao na mene u boks. Momci koji su mi pomagali nisu mogli da otvore boks jer je konj nezgodno pao, pa su morali da ga podignu na noge preko mene. Meni je jedna noga ostala u stremenu, pa me je konj vukao i tako snažno ritao da sam izgubio svest. Došao sam sebi u spasilačkom helikopteru koji me je nosio u bolnicu. Na kraju sam završio sa šrafovimama u ručnim zglobovima, sa iščašenim ramenom, slomljenim rebrima i nagnječenim plućima i bubrezima.

Najgori deo oporavka bili su valjda prokleti šrafovi. Dugački su i debeli pola centimetra. Štrčali su mi nekoliko

centimetara sa obe strane zglobova kao da sam Frankenštajnovno čudovište. Svrbeli su me i izgledali uvrnuto, ali su mi držali šake.

Nekoliko nedelja posle pošto sam povređen, rešio sam da konačno pozovem jednu devojkicu sa kojom sam odavno želeo da izađem. Nisam hteo da dozvolim da me šrafovi spreče da se zabavljam. Vozali smo se okolo kolima, a meni je jedan šraf uporno udarao u ručicu za migavac. To me je toliko nerviralo da sam ga na kraju odlomio pri dnu, tik uz kožu. Devojka izgleda nije bila naročito impresionirana. Sastanak se rano završio.

S rodeom je bilo gotovo, ali ja sam nastavio da ludujem kao da se i dalje takmičim. Vrlo brzo sam potrošio sav novac, pa sam počeo da tražim neki posao posle predavanja. Zaposlio sam se u jednoj drvari kao dostavljač, raznosio sam drva i ostali materijal.

Pristojno sam obavljao posao i to nije prošlo neprimećeno. Jednog dana prišao mi je neki čovek i upustio se u priču sa mnom.

„Znam jednog tipa koji drži ranč i traži radnike“, kazao mi je. „Da nisi možda zainteresovan?“

„Nego šta sam!“ , rekao sam. „Odmah odoh tamo!“

I tako sam postao rančerski radnik – pravi kauboj – iako sam i dalje redovno studirao.

KAUBOJSKI ŽIVOT

OTIŠAO SAM DA RADIM ZA DEJVIDA LANDRAMA U OKRUGU Hud u Teksasu, i vrlo brzo ustanovio da nisam ni izbliza kauboj kakav sam mislio da jesam. Za to se postarao Dejvid. Naučio me je svemu o radu na ranču. Bio je to težak čovek. Umeo

je da te ispsuje na mrtvo ime. Ako bi dobro obavio posao, ne bi ti rekao ni reči. Ali ipak sam ga na kraju baš zavoleo.

Rad na ranču je pravi raj.

To jeste težak život uz mnogo napornog rada, ali je u isto vreme i lagodan. Sve vreme si napolju. Većinu vremena provodiš sa životinjama. Ne moraš da se maješ s ljudima, kancelarijama i ostalim glupostima. Samo radiš svoj posao.

Dejvidov ranč prostirao se na četiri hiljada hektara. Bio je to pravi ranč, starovremenski – imali smo čak i kočiju-kuhinju kad bismo pošli da steramo goveda.

Da vam kažem, bilo je to prelepo mesto sa blago ustalanim brdima i nekoliko rečica, prostranstvo od kog bih živnuo čim bih ga video. Središte ranča bila je jedna stara kuća koja je nekad, u devetnaestom veku, verovatno bila svratište. Bila je to impresivna kuća sa zastakljenim tremovima sa obe strane, sa prostranim sobama i velikim kaminom koji je grejao i dušu koliko i kosti.

Naravno, kako sam bio radnik, moj je smeštaj bio malo primitivniji. Imao sam baraku u koju je jedva stajao ležaj. Imala je otprilike dva sa tri i po metra, ali je krevet zauzimaio gotovo ceo prostor. Mesta za komodu nije bilo, pa sam morao da prebacujem svu odeću preko šipke, uključujući i gaće.

Zidovi nisu bili izolovani. U centralnom Teksasu zimi ume da bude prilično hladno. Iako mi je plinska peć bila podešena na najjače, a električna grejalica gorela pored kreveta, spavao sam obučen. Najgore od svega bilo je to što ispod patosa nije bilo temelja. Neprestano sam se borio s rakunima i armadilima, koji su mi rovarili tačno ispod kreveta. Ti su rakuni bili tvrdooglavi i drski; ubio sam ih bar dvadeset dok konačno nisu ukapirali da nisu dobrodošli pod mojom kućom.

Počeo sam od toga što sam vozio traktor, sadio žito zimi za stoku. Onda sam dobio da hranim stoku. Dejvid je naposletku zaključio da ću se verovatno duže zadržati, pa je počeo da mi daje više zaduženja i povećao mi platu na četiristo dolara mesečno.

Pošto bi mi se predavanja završila oko jedan ili dva po podne, otišao bih na ranč. Tamo bih radio dok sunce ne zađe, onda malo učio, pa legao u krevet. Ujutru bih najpre nahranio konje, pa otišao na predavanja. Leti je bilo najbolje. Jahao bih od pet ujutru do devet uveče.

Naposletku, posle dve godine rada, trenirao sam konje da odvajaju goveda i pripremao ih za aukciju. (To su radni konji posebno trenirani da pomažu kaubojima da odvoje govedo od stada radi vakcinacije i slično. Veoma su važni na ranču i oni dobro istrenirani vrede velike pare.)

Tu sam zaista naučio da radim s konjima i postao daleko strpljiviji nego što sam to pre bio. Ako izgubiš živce s konjem, možeš zauvek da ga upropastiš. Naučio sam da ne žurim i da budem blag s njima.

Konji su izuzetno pametni. Brzo uče – ako to radiš kako treba. Pokažeš im nešto vrlo malo, pa staneš, pa to ponovo uradiš. Dok uči, konj oblizuje gubicu. Na taj sam znak čekao. Prekineš lekciju pri nečem pozitivnom, pa sutradan nastaviš.

Naravno, trebalo mi je vremena da sve to naučim. Kad god bih zabrljao, gazda bi mi to dao do znanja. Odmah bi me ispsovao, kazao da sam govno koje ne vredi ni za šta. Ipak, nikad se na Dejvida nisam naljutio. Uvek bih pomislio: mogu ja i bolje i pokazaću ti.

Kako se ispostavilo, upravo je takav stav neophodan da bi postao SEAL specijalac.